

نگاه یاسر مرادی، کارشناس بانکی

راه مهار تورم از مسیر بانک‌ها

نامگذاری سال ۱۴۰۲ به نام سال مهار تورم و جهش تولید، این ضرورت را ایجاب می‌کند تا همه ارکان تصمیم‌ساز اقتصادی در تصمیم‌گیری به‌گونه‌ای اقدام کنند

که باعث جهش بیشتر نرخ تورم نشود. البته باید دقت کرد که سیاست‌های مهار تورم به‌معنای ارزان تر شدن قیمت کالاها و خدمات نیست، بلکه به این معناست که جلوی سرعت افزایش نرخ کالاها و خدمات گرفته می‌شود.

یکی از ریشه‌های اصلی تورم در ایران به ناترازی بانک‌ها

برمی‌گردد و رفع این ناترازی هم همت دوچندانی را می‌طلبد و آسیب‌شناسی ریشه‌های این ناترازی کمک خواهد کرد تا در تدوین بسته مهار تورم از مسیر بانک‌ها جلوی انحراف نقدینگی و خلق پول گرفته شود.

مهار تورم بیش از هر چیز به کنترل انحراف جریان نقدینگی و خلق پول در بانک‌ها و اصلاح قوانین بالادستی و کنترل فشار بر بانک‌ها بستگی دارد؛ در نتیجه ضروری است که سرمایه بانک‌ها افزایش یابد، تکلیف بدهی دولت به بانک‌ها مشخص شود، با ایجاد یک بانک توسعه‌ای، موضوع پرداخت تسهیلات بلندمدت به پروژه‌ها تعیین تکلیف شود، از ابزارهای نوین بانکی و مالی برای هدایت بهینه منابع به سمت تولید بهره بگیریم و تصدی‌گری دولت هم کاهش یابد.

واقعیت این است که بانک‌ها با سرمایه‌های فعلی امکان و قدرت تسهیلات‌دهی ندارند و موضوع افزایش سرمایه بانک‌ها باید به‌طور جدی از همین ابتدای سال در دستور کار قرار گیرد و اگر دولت می‌خواهد برای پرداخت بدهی خود به بانک‌ها، سهام به آنها واگذار کند، این اتفاقات باید با سرعت بیشتری تحقق یابد؛ در غیر این صورت باید این بدهی را تعیین تکلیف کند تا ۳۰۰هزار میلیارد تومان مطالبات بانک‌ها از دولت به چرخه تسهیلاتی‌دهی و هدایت آن به سمت تولید و اقتصاد بازگردد.

از سوی دیگر رشد ۷۰۰درصدی نقدینگی در سال‌های اخیر در شرایطی رخ داده که نرخ رشد اقتصادی در برخی سال‌ها کمتر از یک‌درصد هم بوده و رشد نقدینگی به رشد اقتصادی منجر نشده است. برای حل مشکل، راهی جز حل مشکل ناترازی بانک‌ها نداریم و ناترازی بانک‌ها حل نمی‌شود مگر اینکه سیاستگذار قوی حوزه پولی داشته باشیم که هم اختیار کافی داشته باشد و هم پاسخگو باشد. گام دیگر این است که تفاوت موجود بین نرخ تورم و تسهیلات بانکی باید از بین برود زیرا انتی ایجاد کرده که خود عاملی برای جلوگیری از رشد تولید است و همین امر باعث شده برخی بانک‌ها به جای اینکه آرام تسهیلات را صرف تولید کنند، به شرکت‌های زیرمجموعه خود پرداخت می‌کنند و برای کسری نقدینگی در بازار بین بانکی گاهی به‌صورت شبانه استقراض می‌کنند که با صد آن می‌توان دریافت که سرمایه آن بانک صرف دیگر پروژه‌های سودآور غیرمولد شده است.

از طرف دیگر، فشارهایی که بر بانک‌ها وارد می‌شود مانع از آن است که آنها بتوانند وصول مطالبات خود را به موقع انجام دهند؛ همچنین در سال‌های اخیر متأسفانه به اسم تولید و به کام سوءاستفاده‌کنندگان، مشکلاتی ایجاد شده و همین‌که به عموم مردم تعلق دارد، نزد برخی افراد خاص فریز و حبس شده است؛ در این حال مطالبات بانک‌ها از دولت موجب شده که منابع آن به بانک‌ها بازنگردد و قدرت تسهیلات‌دهی بانک‌ها را افزایش ندهد و حتی به اوراقی که در بازار ثانویه قدرت مبادله داشته باشد هم تبدیل نشود.

رویکرد

رود تورم به کانال ۳۰تا۴ درصد

محمدرضا قرزین، رئیس کل بانک مرکزی: باید اختیاراتی به بانک مرکزی داده شود تا بتوانیم اضافه‌پرداخت‌های بانک‌ها را کاهش دهیم، زیرا بخش عمده‌ای از این اضافه‌پرداخت‌ها در تعدادی از بانک‌های محدود است و برنامه مشخصی داریم که آن را به حداقل برسانیم، ما برای مهار تورم و رساندن نرخ ارز به یک عدد ثابت، همه تلاش خود را می‌کنیم. برنامه ما این است که تورم را به کانال ۲۰تا ۳۰ درصد برسانیم.

مسیر کاهش تورم از کانال بانک‌ها

مسعود میرکاظمی، رئیس سازمان برنامه وبودجه: اگر اجزای تشکیل‌دهنده تورم در همه دستگا‌ها مدیریت شود، قطعا تورم، کاهش خواهد بود و اگر جدی عمل کنیم، می‌توانیم تورم را به زیر ۳۰درصد هم برسانیم. برای این منظور باید بدهی بانک‌ها به‌ویژه بانک‌های خصوصی به بانک مرکزی کاهش پیدا کند؛ در حال حاضر این بدهی‌ها از عوامل مؤثر در تورم است. از سوی دیگر، تکالیف تکلیفی روی بانک‌ها باید کمتر شود. یکی دیگر از ریشه‌های تورم، خالص دارایی‌های خارجی بانک مرکزی بود که با حذف ارز ترجیحی، خالص دارایی خارجی بانک مرکزی افزایش پیدا نمی‌کند.

۱۳ریشه تورم مزمن

حمید آذرمنند، از مدیران ارشد بانک مرکزی؛ به جز محدود سال‌هایی، نرخ تورم طی ۵۰سال گذشته همواره دورقمی بوده که این وضعیت ناشی از ناترازی تورم عمومی، ناترازی نظام بانکی و ناترازی صندوق‌های بازنشستگی بوده است. دلیل این تورم مزمن این است که بخش اصلی اقتصاد به‌طور مستمر با شتابی بیش از ظرفیت‌های بخش واقعی رشد کرده است، همه دولت‌ها کم و بیش با عدم تحقق درآمد‌ها و مخارج پیش‌بینی نشده مواجه بوده‌اند که باید برای آن فکری اساسی شود.

آرین رضایی روزنامه‌نگار

تورم بالای ۴۰درصد طی ۴سال پایایی یک اتفاق بی‌سابقه در تاریخ اقتصاد ایران است. به روایت بانک مرکزی نرخ تورم سسالانه در ۴۰درصدی رسیده که ۴سال متوالی آن به سال‌های ۱۳۹۸ تا ۱۴۰۱ برمی‌گردد. یکی از برنامه‌ها و وعده‌های دولت ابراهیم رئیسی این بوده که نرخ تورم را تا پایان سال ۱۴۰۲ به کمتر از نصف نرخ تورم سال ۱۳۹۹ برساند و از این جهت می‌توان نرخ تورم مورد انتظار دولت سیزدهم در سال جاری را ۲۳درصد قلمداد کرد.

رفع ناترازی در ۲حوزه

به گزارش همشهری، دست‌کم برای مهار تورم، دولت و بانک مرکزی با همراهی مجلس باید به فکر چاره برای رفع ۳ناترازی شدید در اقتصاد

نقدینگی؛ ریشه اصلی تورم

بهاءالدین هاشمی، کارشناس پولی و بانکی: تورم ما در افزایش نقدینگی ریشه دارد که از ۲جنبه دولت و سیستم بانکی است. دولت به‌دلیل کسری بودجه و بی‌نظمی‌هایش بیش از درآمدش هزینه می‌کند و به‌عبارتی استقراض می‌کند یا اسکناس منتشر می‌کند که این مسئله اصلی‌ترین عامل تورم است. از دیگر عوامل مؤثر در به‌وجود آمدن تورم، برداشت بانک‌ها از حساب بانک مرکزی است؛ یعنی بانک‌ها بیش از میان‌شان مصرف می‌کنند. از دیگر عوامل تورم‌زا، تحریم سیستم بانکی و تحریم سایر بخش‌هاست که مانع از خرید اعتباری می‌شود، مانع از ورود سرمایه می‌شود و مانع از گردش صحیح و کم‌هزینه پول در سطح بین‌الملل و داخل می‌شود.

مهار تورم با استقلال پولی

قریان مستوفی، عضو هیات نمایندگان اتاق تهران: در سال‌های اخیر مدیریت ناصحیح در اقتصاد و اعمال تحریم‌های بین‌المللی، رشد نقدینگی را با خود به همراه آورد؛ نتیجه رشد نقدینگی، افزایش تورم بود. این در حالی‌است که در تمام برنامه‌های توسعه هدف بر تک‌نرخ‌شدن تورم بنا گذاشته شد. اما متأسفانه این مهم در حد شعار ماند و در عمل به محاق رفت. بانک مرکزی در ایران مستقل از دولت نیست، از این‌رو نمی‌تواند به وظیفه اصلی خود یعنی کنترل تورم بپردازد؛ به‌منظر می‌رسد اگر تیم اقتصادی دولت بخواهد سکان اقتصاد را با همان سیاست‌های گذشته جلو ببرد، نخواهد توانست تورم را مهار کند زیرا کنترل تورم نیازمند برنامه‌ریزی دقیق و اجرای درست آن است.

شکست پیوند ریال با دلار

زهره‌سادات لاجوردی، عضو هیأت‌رئیسه کمیسیون فرهنگی مجلس شورای اسلامی: حرکت بخش‌های مختلف به‌ویژه سیاستگذاران و بخش‌های اقتصادی دولت باید به سمتی باشد که پیوند ریال با دلار شکسته شود و ارزشگذاری کالاها و خدمات نسبت به دلار، متوقف شود تا محصولات پرتقاضای ایران مانند نفت، بنزین، محصولات پالایشی و پتروشیمی و سایر کالا‌های صادراتی بر پایه دلار ارزشگذاری نشود. ما باید برای پول ملی خود یعنی ریال ایجاد تقاضا و ارزش کنیم تا همه دلاهای صادراتی و پرتقاضای ما به‌عنوان پشتوانه پول ملی ایفای نقش کنند.

۲۰عامل اصلی تورم در اقتصاد کلان

محسن زنگنه، نایب‌رئیس کمیسیون برنامه و بودجه: تورم ۲۰عامل اصلی در اقتصاد کلان دارد اما در شرایط فعلی عامل اصلی تورم در ایران قیمت ارز است. شوک‌های ارزی موجب شوک‌های تورمی می‌شود و دولت اگر فکر عاجلی برای مدیریت بازار ارز و کنترل قیمت ارز نکند، نمی‌توان به مهار تورم امید داشت. بخشی از شوک‌های ارزی مربوط به مسائل بین‌المللی است. اما نکته مهم‌تر این است که شرکت‌های دولتی و شبه‌دولتی شوک‌های ارزی را مستقیم‌در اقتصاد دخالت می‌دهند.

اقتصاد

نرخ تورم در مناطق شهری ایران از ۱۳۵۷ تا ۱۴۰۱

